

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Коцупала Олександра Віталійовича
на тему «Облікове забезпечення фінансового прогнозування на
підприємстві», подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

Актуальність теми дисертаційної роботи

Сучасні умови господарювання характеризуються високою мінливістю зовнішнього середовища, що зумовлює підвищені вимоги до якості фінансового прогнозування, його оперативності та достовірності. В умовах нестабільного зовнішнього середовища, що поглиблюється різноманітними викликами такими як пандемія, економічні кризи, воєнні дії, фінансове прогнозування стає важливим компонентом ефективного управління. Підприємства стикаються з безпрецедентною невизначеністю, що потребує постійної адаптації стратегічних рішень і, відповідно, максимально точних прогнозних даних.

Якісне прогнозування неможливе без релевантної та надійної інформації, основу якої формує саме система бухгалтерського обліку. Облікові системи трансформуються, адаптуючись до вимог прогнозування, набувають нових якостей завдяки розширенню інформаційної компоненти та застосуванню нових методів обробки даних.

В умовах підвищеної ринкової невизначеності, волатильності економічних показників та посилення глобальної конкуренції, формування належного облікового забезпечення прогнозних розрахунків дозволяє підприємствам приймати обґрунтовані управлінські рішення, оптимізувати фінансові потоки та мінімізувати ризики.

З огляду на вищезазначене, дисертаційна робота Коцупала Олександра Віталійовича, у якій обґрунтовано теоретичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо облікового забезпечення фінансового прогнозування на підприємстві, є своєчасною і актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Окремі положення і рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є складовими науково-дослідних робіт Державного торговельно-економічного університету у рамках тем:

– «Трансформація обліку та звітності в умовах особливого періоду» (номер державної реєстрації 0123U101292) – розроблено рекомендації щодо дисконтування майбутніх грошових потоків в умовах невизначеності з метою оцінки окремих статей фінансової звітності;

– «Імпакт глобальних змін економіки та цифрової трансформації на професійну діяльність бухгалтера (номер державної реєстрації 0124U003071) – досліджено модифікацію інформаційних запитів залежно від динаміки зміни стратегії суб'єктів господарювання в постепідемічних умовах та воєнного стану, розроблено підходи до розвитку системи облікового забезпечення управління, у тому числі, фінансового прогнозування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертаційній роботі, їх достовірність

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані Коцупалом О.В. у дисертаційній роботі, є достовірними та обґрунтованими, що обумовлено узагальненням та аналізом значної кількості наукових публікацій з питань обліку та фінансового прогнозування.

Обґрунтованість наукових результатів, висновків і рекомендацій забезпечується використанням загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, фундаментальних положень економічної теорії, теорії бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та прогнозування, що забезпечує системність та цілісність наукового пошуку. В дисертаційній роботі використано такі методи: історико-логічний метод; класифікації та типології; системно-структурний аналіз економічних процесів та явищ, метод компаративного аналізу; абстрактно-

логічний; емпіричний та анкетування; метод математичного моделювання та сценарного аналізу; статистично-економічний і графічний; узагальнення.

Виклад матеріалу в дисертації характеризується послідовністю та логічністю, висновки автора підкріплюються як теоретичними аргументами, так і практичними розрахунками. Конкретність рекомендацій забезпечується проведенням автором аналізом та методологічними розробками. Так, для дослідження практики фінансового прогнозування в сучасних умовах на вітчизняних підприємствах, автором проведено анкетування (Додаток А). Пропозиції щодо формування прогнозової інформації на засадах багатосценарного аналізу ілюструються автором за допомогою математичного моделювання (розділ 3).

Достовірність результатів і пропозицій, наданих в дисертаційній роботі, підтверджується й їхньою апробацією на семи міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наукова новизна результатів дослідження

Основними здобутками, що становлять наукову новизну дисертаційного дослідження є наступні.

У дисертаційній роботі удосконалено теоретико-методичні підходи до проектування архітектури і змісту облікового забезпечення фінансового прогнозування як стратегічно-орієнтованої інтегрованої системи, що базується на синергії облікових підсистем та врахуванні інституційних факторів макро-, мезо- та мікрорівня (с. 62-78).

Заслужують на увагу підходи до обґрунтування ролі фінансового прогнозування у формуванні бізнес-стратегії та забезпеченні безперервності діяльності підприємства в умовах воєнного стану, зокрема, визначено індикатори невизначеності, що впливають на оцінку безперервності діяльності, розроблено заходи для підвищення надійності прогнозової інформації при оцінці припущення про безперервність, що слугуватиме доказовою базою в процесі аудиту фінансової звітності на її відповідність зазначеному ключовому принципу (с. 47-61).

Представляє науковий інтерес методичний інструментарій фінансового прогнозування на основі сценарного моделювання розвитку подій та аналізу специфічних викликів (с. 145-167).

Важливим є удосконалення методичних підходів до розробки фінансових бюджетів, в основі якого лежить створення цілісної та гнучкої системи ризик-орієнтованого бюджетування, а саме: застосування сценарного моделювання, зменшення обсягу показників бюджету, використання нефінансових показників та оцінка ризиків, формування бюджету непередбачуваних витрат та резервів (с.168-183).

Позитивно можна оцінити запропоновані організаційно-методичні підходи до верифікації прогностної інформації в контексті новітніх трендів перспективно-орієнтованого розкриття в інтегрованій звітності, які ґрунтуються на доповненні та інтеграції методів аудиту прогностних фінансових даних та інструментів оцінки нефінансової інформації з використанням інструментів предиктивної аналітики (с. 183-210).

У дисертації дістали подальший розвиток підходи до діагностики релевантності облікової інформації, спрямовані на підвищення точності фінансових прогнозів та забезпечення адаптивного реагування на економічну турбулентність в умовах воєнного стану (с. 97-116).

Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні положення дисертаційної роботи узагальнені на рівні конкретних пропозицій і набули практичного застосування. Результати дослідження впроваджено у діяльність таких підприємств:

- Стратегічна група «Софія» – надано рекомендації, спрямовані на розвиток методологічного забезпечення оцінки та обліку об'єктів, що залежні від подій майбутнього і невизначеності для цілей фінансового прогнозування (довідка № 9/01/24 від 16.01.2024 р.);

- ТОВ «БДО» – запропоновано методичний інструментарій оцінки ступеня чутливості бізнесу до змін, враховуючи ризик-фактори та потенційні сценарії (довідка № 327/05 А від 08.05.2024 р.);

- АТ «Укргазвидобування» – надані рекомендації щодо облікової ідентифікації фінансових ризиків в умовах економічної невизначеності, підходів до прогнозування майбутніх грошових потоків для оцінки статей фінансової звітності,

зокрема щодо врахування ризиків війни у ставці дисконтування (довідка №041-014 від 06.09.2024 р.);

– ТОВ «ГЛАСС ЛТД» – розроблено конкретні рекомендації щодо удосконалення складання бюджету підприємства з урахуванням ризиків воєнних подій та галузевої специфіки, визначено центри фінансової відповідальності, терміни виконання бюджетів, координації дій центрів фінансової відповідальності, інформаційного забезпечення (довідка № 107/12/24 від 17.12.2024 р.).

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях

За результатами дослідження опубліковано 12 наукових праць, з них: 4 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у наукових періодичних виданнях інших країн та українських виданнях, що включені до міжнародної наукометричної бази Scopus; 7 – у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Зазначені наукові праці в повній мірі відображають основний зміст дослідження.

За своєю структурою та змістом наукові публікації автора відповідають установленим вимогам пунктів 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дотримання принципів академічної доброчесності

Порушень академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, не виявлено. Автор належним чином посилається на джерела інформації, чітко розмежовує власні напрацювання та ідеї інших дослідників.

Зауваження та дискусійні положення дисертації

Відзначаючи позитивні сторони роботи, слід звернути увагу на певні зауваження та дискусійні положення, а саме:

1. В першому розділі дисертаційної роботи при розкритті економічної сутності та ролі фінансового прогнозування у стратегічному управлінні й

забезпеченні сталого розвитку підприємства доцільно було б більше уваги приділити дослідженню впливу фінансових прогнозів на процес прийняття управлінських рішень в умовах економічної нестабільності (с. 27-47).

2. Автором визначено, що фінансове прогнозування та збереження капіталу є взаємопов'язаними процесами, які спільно сприяють забезпеченню безперервності діяльності підприємства. Наведено чинники впливу на припущення про безперервність діяльності (с. 48-51). У той же час, роботу посилив би більш поглиблений розгляд факторів, що впливають на припущення щодо безперервності діяльності для українських підприємств в умовах війни.

3. В другому розділі дисертаційної роботи визначено, що врахування інфляції у бухгалтерській інформації допомагає підтримувати якість та точність даних, що використовуються при фінансовому прогнозуванні та прийнятті стратегічних рішень підприємства. Особливу увагу слід звертати на ті статті фінансової звітності, які є особливо чутливими до інфляційного впливу (с. 113). Проте, важливим було б поглиблено розкрити питання щодо коригування показників фінансової звітності в умовах інфляції з метою забезпечення їх порівнянності для якісного прогнозування.

4. У дисертаційній роботі визначено роль обліку в процесі ідентифікації та оцінки фінансових ризиків для потреб прогнозування (с. 122). Водночас, слід було б більше уваги приділити висвітленню бухгалтерського інструментарію управління фінансовими ризиками в умовах економічної невизначеності.

5. Автором визначено напрями вдосконалення процесу бюджетування в умовах невизначеності: впровадження динамічних підходів та сценарне моделювання; оптимізація параметрів бюджетування; використання методів бюджетування, спрямованих на ефективне управління витратами; пріоритетність інформації про грошові потоки та диверсифікація показників; інтеграція із системою збалансованих показників (с. 174-175). На нашу думку, варто було б більш розгорнуто розкрити механізми інтеграції бюджетування із системою збалансованих показників, включаючи методику трансформації стратегічних цілей у конкретні бюджетні показники.

Проте висловлені зауваження в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Коцупала Олександра Віталійовича на тему «Облікове забезпечення фінансового прогнозування на підприємстві» є завершеним, цілісним науковим дослідженням, виконана на актуальну тему, містить положення наукової новизни та має теоретичне й практичне значення.

Дисертація на тему «Облікове забезпечення фінансового прогнозування на підприємстві» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор, Коцупал Олександр Віталійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Аліна НЕЧИПОРЕНКО

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965

ВЛАСНИЙ ПІДПИС

(ПІБ)
ЗАСВІДЧУЮ

(ПІБ)